

در حوالی تحریریم جشنواره موسیقی فجر

مساله حضور یا عدم حضور موسیقیدان ها در صحنه

پیتا یاری

می‌رسد و یا اینکه در پر نگاه ساکن خواهد شد. شتاب همیشه مساله‌ای است که اندیشیدن و تصمیم‌گیری سریع الزام می‌دارد چرا که شاید در زمان لازم فرصت واکنش مناسب با شرایط حادث شده جدیدی از بین برود. در نتیجه شتاب زمانه تنها بر واکنش‌ها و تصمیم‌ها اثر و الزاماتی ندارد بلکه ابتدا نیازمند آن است که در ورطه حواث چشم‌ها و گوش‌ها و توجهات را بر خود جلب کند.

تا این رو بتواند واکنش‌هایی در خور زمان و مقتضیات زمانه را موجب شود. موزیسین‌ها همیشه به توجه اهمیت داده‌اند و زمان و روح زمانه و البته برخی نیز واکنش‌هایی متناسب با روزگار و شرایط داشته‌اند اما اکنون به برهه‌ای از زمانه رسیده‌اند که دیگر مساله تنها یک واکنش نیست. آنهایی که روزگاری طولانی برای حق به رسمیت شناخته شدن و از زیر بار اتهام گناه خارج ساختن هنرشان مجبور به تحمل شرایط سخت

تحمیلی بودند بهتر از هر کسی دود سرد و گرم روزگار را در کام کشیده‌اند و می‌دانند محرومیت و ممنوعیت بر حرفه و هنر آنها چه گذرانده و آورده. آنهایی هم که روزگاری با ساز همانند اسلحه رفتار می‌کردند نیز به خوبی می‌دانند که چه کارها نکرده‌اند و اهالی موسیقی در شب‌های تیره آن روزگار از برکت وجود آنها چه رنج‌هایی را که ندیده و نبرده. موزیسین‌ها سال‌ها را زیر اتهام سپری کرده‌اند اما آن روزها هر چه بود رفت هر چند آن نگاه غیر انسانی و هنری همچنان بر روزهای دار دامیه هر گونه که بود روزگار بهتر سراغ جامعه موزیسین‌ها را گرفت. ولیکن اهالی موسیقی از یاد نبرده‌اند و فراموش نمی‌کنند که چه بر آنها رفت و چه جان‌هایی که در گوشه عزلت و فراموشی آب شد و قی کرد. آنها سعی کرده‌اند هر چند چندان و پراکنده اما در بزنگاه‌های تاریخی واکنشی از خود نشان دهند که متناسب با جانب مردم باشد.

اکنون نیز با موج فجایی که هر دم فزونی می‌گیرد و شتابی خیره‌کننده دارد عده‌ای بر ضرورت تحریم حضور در جشنواره دولتی فجر دلایلی ابراز می‌دارند و برخی دیگر نیز با اشاره به همان دوران تاریک ممنوعیت موسیقی همه را به حضور و عدم تسلیم کردن صحنه به غیر فرامی‌خوانند. مساله حضور در صحنه جشنواره موسیقی فجر حالا توجه و جبهه‌یافتن یکی همکاری با

دولتی‌ها و خالی نکردن عرصه و دیگری ترک همکاری در محافل دولتی و ترک کردن عرصه حضور. حضوری که در سال هشتاد و هشت نیز با ترک و نه به فعالیت در جشنواره دولتی فجر خود را نشان داد. اما این بار نماینده جبهه پایداری در مجلس که دولت متبوعشان جشنواره سال ۸۸ را در کارنامه دارد، به دنبال محروم‌سازی هنرمندانی بود که نمی‌خواهند با جشنواره دولتی فجر همکاری داشته باشند. مساله‌ای که هرگز در چهل و یکسال گذشته سابقه رسمی نداشته و همواره برخی شبها و گمانه‌زنی غیر رسمی درباره آن شده است. اما حتی این تهدید هم برای موزیسین‌ها کارگر نشد و عده‌ای همچنان استغفای خود را از همکاری با جشنواره موسیقی فجر نوشته و در تریبون‌های مجازی شخصی خویش منتشر می‌کنند. همانند آنچه البته به صورت بسیار گسترده‌تر در باره جشنواره موسیقی فجر دولت دهم اتفاق افتاد و دست‌اندرکاران جشنواره به سراغ جایگزینی فستیوال خلوت بی مخاطبشان با موزیسین‌های پاپ با ترفند همین گونه سخنانی که امروز آن نماینده مجلس بر سر زبان آورد شدند تا بگویند رونقشان همواره برقرار است حتی اگر کیفیتی در میان نباشد آنها میدان را از آن خود می‌کنند. همین نوع برخورد برای موزیسین‌ها یک تجربه بود تا بدانند در عدم حضور آنها چه بر

حضور یا عدم حضور موزیسین‌ها در جشنواره فجر به نگاه‌های متناقضی انجامیده که می‌تواند منجر به گفتگوهای بیشتری درون صنف موسیقیدان‌ها شود تا از این رهگذر آورده بسیاری بر هنر و حرفه آنها بیفزاید. چه حضور، چه عدم حضور موزیسین‌ها در جشنواره موسیقی فجر مساله‌ای است که نفعش برای صنف موسیقی است.

نو

درگذشت نعل موسیقی شناس صاحب نظر در موسیقی ایران

پروفیسور برونو نتل، موسیقی شناس مشهور دنیا و از پیشگامان پژوهش در موسیقی ایران درگذشت. پروفیسور برونو نتل (Bruno Nettle) استاد بازنشسته انسان‌شناسی و موسیقی در مدرسه موسیقی دانشگاه ایلینوی آمریکا از متخصصان موسیقی ایرانی به شمار می‌رفت که در سال‌های پایانی دهه چهل به واسطه روابط تبادل علمی-دانشگاهی بین دانشگاه تهران و دانشگاه‌های سراسر دنیا به ایران آمد و مدتی نیز به پژوهش و فراگیری موسیقی ایرانی نزد نور علی برومند گذرانید. او از پایه گذاران «انجمن قوم موسیقی شناسی» آمریکا و از نظریه پردازان مهم این رشته بود.

تکنوازی عود نوازنده عراقی در تالار رودکی

کنسرت تکنوازی عود معنی جهاد با عنوان «خاطرات بغدادیه» یکشنبه ششم بهمن ماه، در تالار رودکی برگزار می‌شود. کنسرت «خاطرات بغدادیه» با اجرای نوازنده چیره‌دست عود از عراق به همت انجمن موسیقی ایران و نشر و پخش جوان روز یکشنبه ششم بهمن، ساعت هشت شب در تالار رودکی برگزار می‌شود. معنی جهاد متولد ۱۹۸۶ در بغداد و فارغ‌التحصیل هنرستان موسیقی و دانشکده هنرهای زیبای بغداد است. او با گروه‌های «مامسی الشرق»، «العود الذهی»، «منیر بشیر»، «وانا» همکاری داشته و کنسرت‌های متعددی به صورت تک‌نوازی و گروه‌نوازی در کشورهای سوریه، اردن، فرانسه، مصر، ایران، بلژیک، هلند، سوئد و غیره اجرا کرده است. از او دو آلبوم به همراه گروه هم‌نوازان «منیر بشیر»، از سوی وزارت فرهنگ عراق تحت عنوان «تجلیات عود» و «حکایت عود» و سه آلبوم تک‌نوازی «حالت صحت»، «شناسایی بغدادیه» و «تکتو عود» و نیز آلبومی با عنوان «شواطی الحب» از گروه «وانا» توسط جشنواره موازین مراکش منتشر شده است.

به علت لغو پروازهای ایران به خارجی کنسرت آنسامبل نیواک لغو شد

اجرای آنسامبل نیواک (گلریز و ژاپیز و زربخش به همراه لیلار مضان) در تاریخهای ۳ و ۴ بهمن ماه به دلیل شرایط موجود آمده و کنسل شدن پروازهای خارجی به تهران لغو شد. بیشتر قرار بود آنسامبل «نیواک» سوم و چهارم بهمن ماه در تالار رودکی به روی سن رفته و آثاری از «لودویگ وان بتهوون»، «آرنو باباجانیان» و «تورو تاکمیتسو» را در ایران اجرا کند. در این اجرا «گلریز زربخش» نوازنده ویولون و «ژاپیز زربخش» نوازنده ویولنسل قرار بود به همراه «لیلار مضان» نوازنده پیانو ساکن سوئیس به روی صحنه بروند که به دلیل لغو پروازهای خارجی به تهران و از دست دادن زمان از پیش برنامه‌ریزی شده برای تمرین و هماهنگی در صورت انتخاب پروازهای دیگر، این کنسرت تهنیت لغو می‌شود.

می‌کنند مدام فرم موفق را تکرار کنند. در واقع او باور دارد که اثر هنری اش قرار نیست حکم مسکن را برای دردهای مخاطب داشته باشد بلکه باید سعی کند با خلاقیت هر بار تلنگری باشد برای بیدار و پویا نگه داشتن ذهن او.

اثر اعتراضی به دنبال چار چوب و کنترل شدن نیست

هیچ‌هاپ فرهنگی نیست که قرار باشد آثارش را در چارچوب‌های تعیین شده تولید کند. این قضیه در مورد رپ به عنوان بخشی از این فرهنگ نیز صادق است. یک اثری اعتراضی قرار نیست اخبار و مقالات اجتماعی روزنامه‌های رسمی مانند شرق یا شهر و ندر را تکرار کند. همه ما

اثر اعتراضی از حوادث روز سوءاستفاده نمی‌کند

شاید بارها دیده‌ایم که بعد از اتفاقی در جامعه مانند خیر اختلاس، آتش سوزی، و پربازدید شدن ویدئویی در فضای مجازی، تعدادی آهنگ با عنوان‌های مشابه به این حوادث و یا اشاره به آنها بیرون می‌آید. اما کافی است که اشاره به این حوادث را از این آثار کنار بگذارید. هیچ پیام، خلاقیت و نکته‌ای فراتر از آن ندارند.

اثر اعتراضی، خالق آگاه به مسائل سیاسی اجتماعی دارد

اعتراض زمانی می‌تواند نقطه‌ای درست را هدف بگیرد که خالق آن علل ریشه‌ای اتفاقات روزمره را بشناسد. خالق چنین اثری دیدی وسیع تر نسبت به معضلات متعدد جامعه خود دارد و با هوشمندی می‌داند که در چه زمانی کدام موضوع را دست‌مایه کار خود قرار دهد. برای همین بازه‌ها و برای انتخاب موضوع محدود به حوادث اخیر جامعه نمی‌ماند.

اثر اعتراضی در فرم خلاق و تواناست

خالق یک اثر اعتراضی در غده‌ای آن را دارد که کارش بر مخاطب تأثیر بگذارد. در برای همین هم در فضای سازی، روایت و اجرا تواناست و هم آنکه سعی

تفاوت نالیدن و اعتراض در موسیقی زیرزمینی رپ معترض در مقابل «ژانر نکبت»

هنری و یادرنگاهی بدبینانه صرفاً به علت ریاکاری و به خاطر جذب بیشتر مخاطب و معروف شدن، از حوادث پیش آمده در جامعه سوءاستفاده می‌کنند و سعی می‌کنند عنوانی مانند هنرمند اجتماعی، مردمی و معترض را برای خود دست‌وپا کنند. در ادامه ویژگی‌هایی را که یک اثر معترض از دید نویسندگان این یادداشت باید داشته باشد را توضیح دادیم:

اثر اعتراضی چشم‌گین است نه نالان و مستاصل

آنچه هنرمند را بر این می‌دارد که تحت تأثیر فشارهای محیط اطراف به وضع موجود اعتراض کند خشمی است که در درون او می‌جوشد. حال این خشم در اثری مثل «آدم» از بامداد به صورت برافروخته است و در اثری مانند «هجون شهر» از سورنا فریاد زده می‌شود. ناله و استیصال بیشتر نشان دهنده عدم توانایی تغییر، تسلیم و پذیرفتن آنچه هست، است.

متأسفانه، این قضیه در مورد تعداد زیادی از آثار رپ ایران هم صادق است. آثاری ناموفق در پرداخت روایی، فضای سازی و خلاقیت فرمی که با دست‌مایه قرار دادن مشکلات اجتماعی و اقتصادی روز به دنبال عنوانی مانند «معترض به وضع موجود» یا «خلاف جریان» هستند. خالقان این آثار به خاطر عدم آگاهی اجتماعی سیاسی یا عدم توانایی کافی

دوره چهارم شب‌های جنوب در فرهنگسرای نیاوران برگزار می‌شود

از کارکن موسیقی مدیریت‌انهای شناخته‌شده می‌شود. او در کارش تأثیرات زیادی از موسیقی ترکی، عربی و ایرانی گرفته است و حتی سابقه همکاری با موزیسین‌های ایرانی مثل علیرضا قربانی، حبیب‌فتح‌بوشهری و شادی فتوحی را در کارنامه دارد. اجرای تریوی تیتی روبین با همراهی فرانسویس و آریس و خوزه لوییس دوناسیمنتو، پرکشیتش شهپر برزیلی که سابقه همکاری با Jean-Luc Ponty و AlDiMeola را در کارنامه دارد. پایان بخش شب‌های جنوب چهارم خواهد بود.

شب‌های جنوب در سال‌های گذشته میزبان هنرمندزادی از جمله گروه جالبوت، کامکان، سلیدون، لیان، ماکان اشگواری و... بوده است. این رویداد که با تمرکز بر موسیقی نواحی گرم ساحلی برگزار می‌شود، امسال وارد مرحله جدیدی شده است و پیش‌بینی می‌شود سال آینده به شکل گسترده‌تر و با حضور گروه‌های بیشتری از ایران و کشورهای دیگر برگزار شود. همچنین لازم به ذکر است این رویداد با حمایت «چای بالکا» برنامهریزی شده و علاقه‌مندان می‌توانند جهت تهیه بلیت به سایت ایران کنسرت مراجعه کنند.

به نوعی پای ثابت شب‌های جنوب است با تمرکز بر آثار بندری به اجراهای شب اول پایان می‌دهند. در روز دوم این رویداد تریوی «ماهان میر عرب» موزیسین جزایرانی که سال‌هاست فعالیت و تحقیقاتش را بر پیوند موسیقی ایرانی و موسیقی جز متمرکز کرده روی صحنه می‌رود. این تریو تشکیل شده از ماهان میر عرب، امیر و هبا و مار تین برنوت است که به نوعی تلفیقی از موسیقی جز با موسیقی مراکش را ارائه خواهند داد. در قسمت دوم برنامه رضا کولغانی، حمزه یگانه و ابراهیم علوی به این تریو اضافه می‌شوند و آثار جدیدشان را همراه با بداهه‌های جز بندری اجرا می‌کنند. در آخرین شب از رویداد چهارم شب‌های جنوب، تریوی «بابک مداح» آغازگر برنامه خواهد بود. بابک مداح موزیسین خوزستانی و درامر برجسته سبک جز است که سال‌هاست فعالیت حرفه‌ای خود را در هلند

ترکیبی هیجان انگیز

دوره چهارم رویداد منسجم «شب‌های جنوب» به همت «ساز باز» با حضور شش گروه در فرهنگسرای نیاوران برگزار می‌شود.

رویداد شب‌های جنوب که در کنار «شب‌های جز» یکی از پروژه‌های اصلی موسسه فرهنگی هنری سازباز محسوب می‌شود با حضور گروه‌های مطرح ایرانی و بین‌المللی برگزار خواهد شد. امسال این رویداد نسبت به سال‌های گذشته پیشرفت محسوسی داشته و قرار است طی روزهای ۲۹ و ۳۰ دی ماه و ۱ بهمن ماه با حضور شش گروه در سبک‌های متفاوت برگزار شود.

در روز اول این رویداد استاد «فتیر راستگو» جفتی نواز برجسته بندر عباس همراه با ادوات کوبه‌ای بندر عباس (دهل گیسر) روی صحنه می‌رود و در قسمت دوم گروه «داماهی» که